Rättsfallssamlingen

DOMSTOLENS DOM (tredje avdelningen)

den 25 januari 2017 [1]

”Begäran om förhandsavgörande — Polissamarbete och straffrättsligt samarbete — Rambeslut 2002/584/RIF — Europeisk arresteringsorder — Artikel 23 — Tidsfrist för överlämnande av den eftersökta personen — Möjlighet att vid upprepade tillfällen komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande — Den eftersökta personen gör motstånd vid överlämnandet — Force majeure”

I mål C-640/15,

angående en begäran om förhandsavgörande enligt artikel 267 FEUF, framställd av Court of Appeal (Appellationsdomstolen, Irland), genom beslut av den 24 november 2015, som inkom till domstolen den 2 december 2015, i ett mål avseende verkställighet av en europeisk arresteringsorder som utfärdats för

Tomas Vilkas,

meddelar

DOMSTOLEN (tredje avdelningen)

sammansatt av avdelningsordföranden L. Bay Larsen (referent), samt domarna M. Vilaras, J. Malenovský, M. Safjan och D. Šváby,

generaladvokat: M. Bobek,

justitiesekreterare: förste handläggaren L. Hewlett,

efter det skriftliga förfarandet och förhandlingen den 20 juli 2016,

med beaktande av de yttranden som avgetts av:

— Tomas Vilkas, genom M. Kelly, QC, M. Lynam, BL, B. Coveney samt av J. Wood och T. Horan, solicitors,

— Irlands regering, genom E. Creedon, D. Curley och E. Pearson, samtliga i egenskap av ombud, biträdda av S. Stack, SC, och J. Benson, BL,

— Frankrikes regering, genom D. Colas och F.-X. Bréchot, båda i egenskap av ombud,

— Litauens regering, genom D. Kriaučiūnas, R. Krasuckaitė och J. Nasutavičienė, samtliga i egenskap av ombud,

— Österrikes regering, genom C. Pesendorfer, i egenskap av ombud,

1 — * Rättegångsspråk: engelska.

— Polens regering, genom B. Majczyna, i egenskap av ombud,

— Förenade kungarikets regering, genom S. Brandon, i egenskap av ombud, biträdd av J. Holmes, barrister,

— Europeiska kommissionen, genom R. Troosters och S. Grünheid, båda i egenskap av ombud,

och efter att den 27 oktober 2016 ha hört generaladvokatens förslag till avgörande,

följande

Dom

1 Begäran om förhandsavgörande avser tolkningen av artikel 23 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna (EGT L 190, 2002, s. 1), i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009 (EUT L 81, 2009, s. 24, nedan kallat rambeslutet).

2 Begäran har framställts i samband med verkställighet i Irland av europeiska arresteringsorder som en litauisk domstol utfärdat för Tomas Vilkas.

Tillämpliga bestämmelser

Unionsrätt

Konventionen om ett förenklat förfarande för utlämning

3 I artikel 11.3 i konventionen upprättad på grundval av artikel K.3 i Fördraget om Europeiska unionen om ett förenklat förfarande för utlämning mellan Europeiska unionens medlemsstater, undertecknad den 10 mars 1995 (EGT C 78, 1995, s. 2, nedan kallad konventionen om ett förenklat förfarande för utlämning), föreskrivs följande:

”Om omständigheter som ligger utanför myndighetens kontroll hindrar att den eftersökte överlämnas inom den tidsfrist som anges … skall den berörda myndighet som anges … underrätta den andra myndigheten om detta. De skall komma överens om en ny dag för överlämnandet. I sådant fall skall överlämnandet äga rum inom tjugo dagar från den nya dag som bestämts. Om personen i fråga är frihetsberövad även efter utgången av denna tidsfrist skall han friges.”

Rambeslutet

4 Skälen 5 och 7 i rambeslutet har följande lydelse:

”(5) Målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa har medfört att behovet av utlämning mellan medlemsstaterna har försvunnit, och att det skall ersättas av ett system för överlämnande mellan rättsliga myndigheter. De nuvarande förfarandena för utlämning är komplicerade och riskerar att ge upphov till förseningar, vilket kan avhjälpas genom införande av ett nytt förenklat system för överlämnande av dömda eller misstänkta personer för verkställighet av domar eller lagföring. De traditionella samarbetsförbindelser mellan medlemsstaterna som hittills varit rådande bör ersättas av ett system med fri rörlighet för straffrättsliga avgöranden, såväl preliminära som slutliga, i ett område med frihet, säkerhet och rättvisa.

…

(7) Eftersom målet att ersätta den multilaterala utlämningsordning som bygger på Europeiska utlämningskonventionen av den 13 december 1957 inte i tillräcklig utsträckning kan uppnås av medlemsstaterna och det därför på grund av dess omfattning och verkningar bättre kan uppnås på unionsnivå, kan rådet vidta åtgärder i enlighet med subsidiaritetsprincipen i artikel 2 [EU] och i artikel 5 [EG]. I enlighet med proportionalitetsprincipen i den sistnämnda artikeln går detta rambeslut inte utöver vad som är nödvändigt för att uppnå detta mål.”

5 I artikel 1 i rambeslutet, vilken har rubriken ”Skyldighet att verkställa en europeisk arresteringsorder”, föreskrivs följande i punkterna 1 och 2:

”1. Den europeiska arresteringsordern är ett rättsligt avgörande, utfärdat av en medlemsstat med syftet att en annan medlemsstat skall gripa och överlämna en eftersökt person för lagföring eller för verkställighet av ett fängelsestraff eller en annan frihetsberövande åtgärd.

2. Medlemsstaterna skall verkställa varje europeisk arresteringsorder i enlighet med principen om ömsesidigt erkännande samt bestämmelserna i detta rambeslut.”

6 I artikel 12 i rambeslutet, vilken har rubriken ”Fortsatt frihetsberövande”, anges följande:

”Om en person grips på grundval av en europeisk arresteringsorder skall den verkställande rättsliga myndigheten fatta beslut i enlighet med den verkställande medlemsstatens lagstiftning om huruvida personen skall hållas kvar i häkte. Det är alltid möjligt att, i enlighet med den nationella lagstiftningen i den verkställande medlemsstaten, tillfälligt försätta personen på fri fot, med förbehåll för att den behöriga myndigheten i denna medlemsstat vidtar alla åtgärder som den bedömer vara nödvändiga för att undvika att den eftersökte avviker.”

7 Artikel 15.1 i rambeslutet har följande lydelse:

”Den verkställande rättsliga myndigheten skall, inom de tidsfrister och enligt de villkor som anges i detta rambeslut, besluta om en person skall överlämnas.”

8 I artikel 23 i rambeslutet, vilken har rubriken ”Tidsfrist för överlämnande av personen”, föreskrivs följande:

”1. Den eftersökte skall överlämnas så snart som möjligt vid en tidpunkt som de berörda myndigheterna skall komma överens om.

2. Den eftersökte personen skall överlämnas senast tio dagar efter det slutgiltiga beslutet om att verkställa den europeiska arresteringsordern.

3. Om omständigheter som ligger utanför någon av de berörda medlemsstaternas kontroll hindrar att den eftersökte överlämnas inom den tidsfrist som anges i punkt 2, skall den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten omedelbart kontakta varandra och komma överens om en ny tidpunkt för överlämnandet. I så fall skall överlämnandet äga rum inom tio dagar från den nya tidpunkt som bestämts.

4. Överlämnandet kan i undantagsfall skjutas upp tillfälligt, av allvarliga humanitära skäl, till exempel om det finns godtagbara skäl att anta att verkställigheten uppenbart skulle innebära en fara för den eftersöktes liv eller hälsa. Verkställandet av den europeiska arresteringsordern skall äga rum så snart dessa skäl inte längre föreligger. Den verkställande rättsliga myndigheten skall omedelbart underrätta

den utfärdande rättsliga myndigheten om detta och komma överens om en ny tidpunkt för överlämnandet. I så fall skall överlämnandet äga rum inom tio dagar från den nya tidpunkt som bestämts.

5. När de tidsfrister som anges i punkterna 2–4 har löpt ut skall personen, om han eller hon fortfarande kvarhålls i häkte, försättas på fri fot.”

Irländsk rätt

9 Section 16, subsections 1 och 2 i European Arrest Warrant Act 2003 (2003 års lag om europeisk arresteringsorder), i den lydelse som är tillämplig i det nationella målet, reglerar hur High Court (Förvaltningsöverdomstolen, Irland) ska utfärda ett beslut om överlämnande av personer som är föremål för en europeisk arresteringsorder.

10 Section 16, subsection 3A i nämnda lag föreskriver att en person som omfattas av ett sådant beslut, i princip, ska överlämnas till den utfärdande medlemsstaten senast tio dagar efter det att beslutet träder i kraft.

11 Section 16, subsections 4 och 5 i samma lag har följande lydelse:

”4) Om High Court (Förvaltningsöverdomstolen) inte skjuter upp överlämnandet enligt section 18, ska den, då den antar ett beslut enligt subsection 1 eller 2,

…

b) besluta att personen ska frihetsberövas … under en period på högst 25 dagar i väntan på verkställighet av beslutet, och

c) besluta att personen åter ska ställas inför High Court (Förvaltningsöverdomstolen):
   i) om personen inte överlämnas inom den tidsfrist för överlämnande som föreskrivs enligt subsection 3A, så snart det är möjligt sedan ovannämnda tidsfrist löpt ut, eller
   ii) om statens centralmyndighet, före utgången av den frist som föreskrivs i punkt i, kommer till insikt om att personen inte kommer att överlämnas inom denna tidsfrist på grund av force majeure i riket eller i den berörda utfärdande staten.

5) Då en person ställs inför High Court (Förvaltningsöverdomstolen) i enlighet med subsection 4 c ska High Court (Förvaltningsöverdomstolen),

a) om den har förvissat sig om att personen inte överlämnades inom den tidsfrist för överlämnande som anges i subsection 3A, eller, i förekommande fall, inte kommer att överlämnas inom denna tidsfrist på grund av force majeure i riket eller i den berörda utfärdande staten,
   i) med den utfärdande rättsliga myndighetens godkännande, fastställa en ny tidpunkt för personens överlämnande, och
   ii) besluta att personen ska frihetsberövas … under en period på högst 10 dagar efter den tidpunkt som fastställts enligt punkt i, i väntan på överlämnande,

och

b) i övriga fall, besluta att personen ska försättas på fri fot.”

Målet vid den nationella domstolen och tolkningsfrågorna

12 Tomas Vilkas har varit föremål för två europeiska arresteringsorder, utfärdade av en litauisk domstol.

13 Genom två beslut av den 9 juli 2015 beslutade High Court (Förvaltningsöverdomstolen) att Tomas Vilkas skulle överlämnas till de litauiska myndigheterna senast tio dagar efter det att besluten trädde i kraft, det vill säga senast den 3 augusti 2015.

14 Den 31 juli 2015 försökte de irländska myndigheterna genomföra överlämnandet av Tomas Vilkas till de litauiska myndigheterna medelst reguljärflyg. Tomas Vilkas gjorde sådant motstånd att det första försöket att överlämna honom misslyckades, då piloten vägrade låta honom stanna ombord på flyget.

15 High Court (Förvaltningsöverdomstolen) beslutade således att Tomas Vilkas skulle överlämnas till de litauiska myndigheterna senast tio dagar efter den 6 augusti 2015. Den 13 augusti 2015 gjordes ett nytt försök till överlämnande som misslyckades på grund av Tomas Vilkas uppförande.

16 Minister for Justice and Equality (justitie- och jämställdhetsministern, Irland) inkom följaktligen med en ansökan till High Court (Förvaltningsöverdomstolen) om att tillåta ett tredje försök att överlämna Tomas Vilkas till de litauiska myndigheterna, denna gång via sjö- och landvägen. Den domstolen ansåg emellertid att den inte var behörig att pröva denna ansökan och beslutade, den 14 augusti 2015, att Tomas Vilkas skulle försättas på fri fot.

17 Justitie- och jämställdhetsministern överklagade detta beslut till den hänskjutande domstolen.

18 Under dessa omständigheter beslutade Court of Appeal (Appellationsdomstolen, Irland) att vilandeförklara målet och ställa följande tolkningsfrågor till domstolen:

”1) Är det möjligt eller tillåtet enligt artikel 23 i rambeslutet att komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande vid mer än ett tillfälle?

2) För det fall att den första frågan ska besvaras jakande, gäller det för samtliga (eller någon) av följande situationer: då en ny tidpunkt för överlämnande redan har fastställts sedan force majeure i någon av medlemsstaternas medfört att det inte var möjligt att överlämna den eftersökta personen inom den tidsfrist som anges i artikel 23.2 i rambeslutet 23, och sådan force majeure

— alltjämt föreligger,

— har upphört men uppkommer på nytt, eller

— har upphört men en annan form av force majeure har uppkommit som medför att det inte är möjligt, eller kan medföra att det inte är möjligt, att överlämna den eftersökta personen inom den tidsfrist som fastställts i förhållande till den nya tidpunkten för överlämnande?”

Prövning av tolkningsfrågorna

19 Genom dessa tolkningsfrågor, vilka ska prövas gemensamt, söker den hänskjutande domstolen klarhet i huruvida artikel 23 i rambeslutet ska tolkas så, att den utgör hinder mot att den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten, i en situation som den i det nationella målet, kommer överens om en ny tidpunkt för överlämnande i enlighet med artikel 23.3 i rambeslutet, då den eftersökta personen vid upprepade tillfällen har gjort sådant motstånd att det hindrat överlämnandet av vederbörande inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande har fastställts vid ett första tillfälle med stöd av nämnda bestämmelse.

20 Domstolen påpekar i detta hänseende att artikel 15.1 i rambeslutet föreskriver i allmänna ordalag att den verkställande rättsliga myndigheten ”inom de tidsfrister och enligt de villkor som anges i detta rambeslut” ska besluta om en person ska överlämnas.

21 Vad särskilt beträffar den sista fasen i överlämningsförfarandet föreskriver artikel 23.1 i rambeslutet att den eftersökte ska överlämnas så snart som möjligt vid en tidpunkt som de berörda myndigheterna ska komma överens om.

22 Denna princip förtydligas i artikel 23.2 i rambeslutet, vari stadgas att den eftersökta personen ska överlämnas senast tio dagar efter det slutgiltiga beslutet om att verkställa den europeiska arresteringsordern.

23 Unionslagstiftaren har emellertid medgett vissa undantag från denna regel genom att föreskriva dels att de berörda myndigheterna kan komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande i de situationer som definieras i artikel 23.3 och 23.4 i rambeslutet, dels att överlämnandet av den eftersökte ska ske inom tio dagar från och med den nya tidpunkt som fastställts.

24 Första meningen i artikel 23.3 i rambeslutet anger närmare bestämt att den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten ska komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande för det fall att force majeure i någon av medlemsstaterna hindrar att den eftersökte överlämnas inom den tidsfrist som anges i artikel 23.2 i rambeslutet.

25 Det framgår således att artikel 23.3 i rambeslutet inte uttryckligen begränsar antalet tillfällen de berörda medlemsstaterna kan komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande i fall då force majeure hindrar att den eftersökta personen överlämnas inom den föreskrivna tidsfristen.

26 Den hänskjutande domstolen har emellertid påpekat att artikel 23.3 första meningen i rambeslutet uttryckligen hänvisar till endast en situation då force majeure hindrar att den eftersökte överlämnas ”inom den tidsfrist som anges i [artikel 23.2 i rambeslutet]”, det vill säga ”senast tio dagar efter det slutgiltiga beslutet om att verkställa den europeiska arresteringsordern”.

27 Den hänskjutande domstolen söker sålunda klarhet i huruvida den regel som anges i artikel 23.3 första meningen i rambeslutet är tillämplig i situationer då force majeure som uppkommit sedan ovannämnda tidsfrist löpt ut har gjort det omöjligt att överlämna den eftersökte inom tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av samma bestämmelse.

28 Härvidlag konstaterar domstolen inledningsvis att en bokstavlig tolkning av artikel 23.3 i rambeslutet inte nödvändigtvis utgör hinder mot en sådan tillämpning.

29 Då överlämnandet av den eftersökte på grund av force majeure inte kan genomföras inom tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande har fastställts vid ett första tillfälle med stöd av artikel 23.3 i rambeslutet, måste nämligen villkoret avseende omöjligheten att genomföra överlämnandet av den eftersökte inom tio dagar efter det slutgiltiga beslutet om att verkställa den europeiska arresteringsordern, i teorin, ha varit uppfyllt för att den nya tidpunkten för överlämnande ska kunna ha fastställts vid ett första tillfälle, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 25 i sitt förslag till avgörande.

30 Enligt domstolens fasta praxis ska vid tolkningen av en unionsbestämmelse inte bara lydelsen beaktas, utan också sammanhanget och de mål som eftersträvas med de föreskrifter som bestämmelsen ingår i (dom av den 19 december 2013, Koushkaki, C-84/12, EU:C:2013:862, punkt 34, dom och av den 16 november 2016, Hemming m.fl., C-316/15, EU:C:2016:879, punkt 27).

31 I detta avseende påpekar domstolen att rambeslutet, genom inrättandet av ett nytt, förenklat och mer effektivt system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott, syftar till att underlätta och påskynda det rättsliga samarbetet för att uppnå målet för unionen att bli ett område med frihet, säkerhet och rättvisa, på grundval av den höga grad av förtroende som ska finnas mellan medlemsstaterna (dom av den 16 juli 2015 Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 28, och dom av den 5 april 2016, Aranyosi och Căldăraru, C-404/15 och C-659/15 PPU, EU:C:2016:198, punkt 76).

32 I detta sammanhang syftar artikel 23 i rambeslutet, i likhet med dess artikel 15 och artikel 17, till att påskynda det rättsliga samarbetet genom att uppställa tidsfrister för antagandet av beslut avseende en europeisk arresteringsorder som medlemsstaterna är skyldiga att iaktta (se, för ett liknande resonemang, dom av den 30 maj 2013, F, C-168/13 PPU, EU:C:2013:358, punkt 58, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkterna 29 och 33).

33 Om det slås fast att den verkställande rättsliga myndigheten inte kan utnyttja en ny tidsfrist för att överlämna den eftersökte, då det på grund av force majeure visar sig omöjligt att överlämna vederbörande inom en tidsfrist på tio dagar efter det att de berörda medlemsstaterna har kommit överens om en ny tidpunkt för överlämnande i enlighet med artikel 23.3 i rambeslutet, medför detta en skyldighet för denna myndighet som den omöjligen kan fullgöra vilket ingalunda skulle främja det eftersträvade syftet att påskynda det rättsliga samarbetet.

34 En tolkning av artikel 23.3 i rambeslutet ska även ske mot bakgrund av dess artikel 23.5.

35 Sistnämnda bestämmelse föreskriver att när de tidsfrister som anges i artikel 23 punkterna 2–4 i rambeslutet har löpt ut, ska den eftersökta personen, om han eller hon fortfarande kvarhålls i häkte, försättas på fri fot.

36 Härav följer att för det fall artikel 23.3 i rambeslutet ska tolkas så, att den regel som framgår av första meningen inte är tillämplig när det på grund av force majeure inte är möjligt att överlämna den eftersökta personen inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av samma bestämmelse, personen, i en dylik situation, ovillkorligen ska försättas på fri fot om denne fortfarande hålls kvar i häkte, oaktat omständigheterna i det enskilda fallet, eftersom tidsfristen som anges i nämnda bestämmelse har löpt ut.

37 En sådan tolkning skulle avsevärt begränsa effektiviteten hos de förfaranden som instiftats genom rambeslutet, och därmed förhindra att det syfte som eftersträvas genom rambeslutet – bestående i att underlätta det rättsliga samarbetet genom att inrätta ett mer effektivt system för överlämnande av personer som har dömts eller misstänks för brott – uppnås till fullo.

38 Dessutom skulle ovannämnda tolkning kunna leda till att den eftersökta personen försattes på fri fot i situationer då kvarhållandet i häkte av vederbörande förlängts utan att det beror på bristande skyndsamhet från den verkställande myndighetens sida, eller då den totala häktningstiden inte framstår som orimlig med beaktande av, bland annat, huruvida den eftersökta personen har bidragit till att förfarandet har försenats, det straff personen riskerar och, i förekommande fall, risken för att personen avviker (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 59).

39 Under dessa omständigheter ska artikel 23.3 i rambeslutet tolkas så, att de berörda myndigheterna även måste komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande med stöd av denna bestämmelse, i fall då force majeure hindrar att den eftersökta personen överlämnas inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av nämnda bestämmelse.

40 Denna slutsats motsägs inte av skyldigheten att tolka artikel 23.3 i rambeslutet i överensstämmelse med artikel 6 i Europeiska unionens stadga om de grundläggande rättigheterna (nedan kallad stadgan), som föreskriver att var och en har rätt till frihet och säkerhet (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 54).

41 Den tolkning av artikel 23.3 i rambeslutet som framgår i punkt 39 ovan innebär visserligen att den verkställande rättsliga myndigheten inte nödvändigtvis är skyldig att försätta den eftersökta personen på fri fot om vederbörande fortfarande hålls kvar i häkte, i fall då force majeure hindrar att den eftersökta personen överlämnas inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av nämnda bestämmelse.

42 Såsom generaladvokaten påpekat i punkt 37 i sitt förslag till avgörande medför emellertid inte denna tolkning en skyldighet att kvarhålla den eftersökta personen i häkte. Artikel 12 i rambeslutet slår nämligen fast att det ankommer på den verkställande rättsliga myndigheten att i enlighet med lagstiftningen i den staten fatta beslut om huruvida personen skall hållas kvar i häkte och att det alltid är möjligt att i enlighet med nämnda lagstiftning tillfälligt försätta personen på fri fot, med förbehåll för att den behöriga myndigheten vidtar alla åtgärder som den bedömer vara nödvändiga för att undvika att den eftersökte avviker.

43 Då de berörda myndigheterna vid ett andra tillfälle kommer överens om en ny tidpunkt för överlämnande med stöd av artikel 23.3 i rambeslutet kan den verkställande rättsliga myndigheten, i enlighet med artikel 6 i stadgan, endast besluta att den eftersökta personen ska hållas kvar i häkte såvitt överlämningsförfarandet har genomförts på ett tillräckligt skyndsamt sätt och tiden för frihetsberövande därmed inte är orimlig. För att säkerställa att så verkligen är fallet, ska nämnda myndighet göra en konkret kontroll av den aktuella situationen med beaktande av samtliga relevanta omständigheter (se, för ett liknande resonemang, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkterna 58 och 59).

44 Under dessa omständigheter ska det fastställas huruvida den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten vid ett andra tillfälle ska komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande med stöd av artikel 23.3 i rambeslutet i en situation som den i det nationella målet, där den eftersökte vid upprepade tillfällen har gjort sådant motstånd att det förhindrat överlämnandet av vederbörande inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av samma bestämmelse.

45 Domstolen påpekar i detta sammanhang att de olika språkversionerna av artikel 23.3 i rambeslutet skiljer sig något åt beträffande villkoren för att tillämpa den regel som följer av första meningen i nämnda bestämmelse.

46 Medan de grekiska, franska, italienska, portugisiska, rumänska och finska versionerna av nämnda bestämmelse uppställer som villkor för tillämpningen av denna regel att det ska vara omöjligt att genomföra överlämnandet på grund av force majeure, hänvisar andra språkversioner av samma bestämmelse – såsom de spanska, tjeckiska, danska, tyska, grekiska, engelska, nederländska, polska, slovakiska och svenska språkversionerna – snarare till att det ska vara omöjligt att genomföra överlämnandet på grund av omständigheter som ligger utanför de berörda medlemsstaternas kontroll.

47 Behovet av en enhetlig tolkning av unionsrättsliga bestämmelser utesluter att texten i en bestämmelse i oklara fall betraktas isolerat och kräver i stället att den ska tolkas med beaktande av såväl upphovsmannens faktiska vilja som det mål denne eftersträvar, samt mot bakgrund av, bland annat, de olika versionerna på samtliga unionsspråk (se, för ett liknande resonemang, dom av den 20 november 2001, Jany m.fl., C-268/99, EU:C:2001:616, punkt 47, och dom av den 19 september 2013, van Buggenhout och van de Mierop, C-251/12, EU:C:2013:566, punkterna 26 och 27).

48 I detta sammanhang understryker domstolen att ursprunget till ordalydelsen i artikel 23.3 i rambeslutet återfinns i artikel 11.3 i konventionen om ett förenklat förfarande för utlämning.

49 Även om de engelska och svenska språkversionerna av sistnämnda bestämmelse hänvisar till omständigheter som ligger utanför någon av de berörda medlemsstaternas kontroll, kan det likväl konstateras att de spanska, danska, tyska, grekiska, franska, italienska, nederländska, portugisiska och finska språkversionerna av samma bestämmelse däremot hänvisar till uppkomsten av force majeure.

50 Det framgår även av den förklarande rapporten till denna konvention, i dess olika språkversioner, att uttrycket i artikel 11.3 i konventionen ska tolkas strikt och avser en situation som inte har kunnat förutses och som inte kunnat förhindras. Detta förtydligande visar att de konventionsslutande parterna med säkerhet hade för avsikt att force majeure-begreppet skulle ges en sedvanlig tolkning, vilket också bekräftas av de exempel som omnämns i den förklarande rapporten.

51 Motiveringen till kommissionens förslag (KOM(2001) 522 slutlig) som föregick antagandet av rambeslutet hänvisar dessutom, i sina olika språkversioner, till konventionen om ett förenklat förfarande för utlämning och upprepar de ovannämnda förtydligandena som återfinns i den förklarande rapporten. De spanska, danska, tyska, engelska och nederländska språkversionerna av denna motivering hänvisar till och med uttryckligen till force majeure-begreppet för att klargöra innebörden av uttrycket omständigheter som ligger utanför de berörda medlemsstaternas kontroll.

52 Sammantaget visar dessa olika faktorer att sistnämnda uttryck, som återfinns i vissa språkversioner, inte tyder på att unionslagstiftaren hade för avsikt att låta den regel som anges i artikel 23.3 första meningen i rambeslutet vara tillämplig i andra situationer än de där överlämnandet av den eftersökta personen hindrats på grund av force majeure i någon av de berörda medlemsstaterna.

53 Enligt domstolens fasta praxis ska force majeure-begreppet, såsom det fastställts inom olika unionsrättsliga områden, i allmänhet anses åsyfta onormala och oförutsebara omständigheter, som den som åberopar det inte kan kontrollera och vars följder, trots iakttagandet av all vederbörlig omsorg, inte hade kunnat undvikas (se, för ett liknande resonemang, dom av den 18 december 2007, Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, punkt 23, dom av den 18 mars 2010, SGS Belgium m.fl., C-218/09, EU:C:2010:152, punkt 44, och dom av den 18 juli 2013, Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, punkt 31).

54 Det följer emellertid också av fast rättspraxis att begreppet force majeure inte har samma innebörd inom unionsrättens olika tillämpningsområden och att begreppets betydelse därför ska bestämmas mot bakgrund av det rättsliga sammanhang i vilket det är meningen att det skall få verkningar (dom av den 18 december 2007, Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, punkt 25, dom av den 18 mars 2010, SGS Belgium m.fl., C-218/09, EU:C:2010:152, punkt 45, och dom av den 18 juli 2013, Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, punkt 32).

55 Således ska force majeure-begreppet, i den mening som avses i artikel 23.3 i rambeslutet, fastställas med beaktande av rambeslutets systematik och syfte, för att tolka och tillämpa de grundläggande beståndsdelarna av force majeure såsom dessa följer av domstolens rättspraxis (se, analogt, dom av den 18 december 2007, Société Pipeline Méditerranée et Rhône, C-314/06, EU:C:2007:817, punkt 26).

56 I detta hänseende erinrar domstolen om att artikel 23.3 i rambeslutet utgör ett undantag från den regel som anges i artikel 23.2 i rambeslutet. Följaktligen ska force majeure-begreppet, i den mening som avses i artikel 23.3 i rambeslutet, tolkas strikt (se, analogt, dom av den 14 juni 2012, CIVAD, C-533/10, EU:C:2012:347, punkterna 24 och 25, och dom av den 18 juli 2013, Eurofit, C-99/12, EU:C:2013:487, punkt 37).

57 Det ska dessutom understrykas att det framgår av lydelsen av artikel 23.3 i rambeslutet att förekomsten av force majeure endast kan motivera att tidsfristen för överlämnande av den eftersökta personen förlängs såvitt denna force majeure ”hindrar” överlämnandet av personen inom den föreskrivna tidsfristen. Blott den omständigheten att överlämnandet av personen enbart blir svårare kan således inte motivera att regeln i artikel 23.3 första meningen i rambeslutet tillämpas.

58 I detta sammanhang framgår det visserligen att det förhållandet att den eftersökta personen gör motstånd vid överlämningen med fog kan anses utgöra en onormal omständighet som de berörda myndigheterna inte kan kontrollera.

59 Däremot kan den omständigheten att vissa eftersökta personer bjuder motstånd vid överlämnandet, i princip, inte anses utgöra en oförutsägbar omständighet.

60 Detta gäller i än högre grad i en sådan situation som den i det nationella målet, där den eftersökta personen redan har gjort motstånd vid ett första överlämningsförsök, då kan den omständigheten att vederbörande gör motstånd även vid ett andra överlämningsförsök vanligtvis inte anses oförutsägbar. Detsamma gäller, såsom generaladvokaten påpekat i punkt 71 i sitt förslag till avgörande, en pilots vägran att låta en passagerare som uppför sig våldsamt gå ombord flygplanet.

61 Beträffande villkoret att en omständighet endast kan anses utgöra force majeure om dess följder inte hade kunnat undvikas trots iakttagandet av all vederbörlig omsorg, påpekar domstolen att de berörda myndigheterna, i de flesta fall, kan vidta åtgärder som gör det möjligt att betvinga en eftersökt person som gör motstånd.

62 Det kan således inte uteslutas att dessa myndigheter, under de förutsättningar som följer av nationell lagstiftning och med iakttagande av den eftersökta personens grundläggande rättigheter, kan tillgripa vissa tvångsåtgärder för att övervinna vederbörandes motstånd.

63 Generellt sett är det även tänkbart att använda transportmedel vars nyttjande inte med framgång kan hindras genom att den eftersökta personen gör motstånd. Det framgår av beslutet att begära förhandsavgörande att de berörda myndigheterna i det nationella målet till sist föreslog en sådan lösning.

64 Emellertid kan det inte anses fullkomligt uteslutet att det, på grund av exceptionella omständigheter, objektivt sett kan förhålla sig så, att de berörda myndigheterna inte kunde förutse att den eftersökta personen skulle göra motstånd vid överlämnandet och att konsekvenserna av överlämnandet inte kunde undvikas trots att dessa myndigheter vidtog all vederbörlig omsorg. I ett sådant fall är regeln som följer av artikel 23.3 första meningen i rambeslutet tillämplig.

65 Det ankommer således på den hänskjutande domstolen att kontrollera huruvida det är styrkt att sådana omständigheter föreligger i det nationella målet.

66 Eftersom det är möjligt att den hänskjutande domstolen kommer till slutsatsen att den eftersökta personens upprepade motstånd i det nationella målet inte ska anses utgöra ”force majeure” i den mening som avses i artikel 23.3 i rambeslutet, ska det även fastställas huruvida en sådan slutsats innebär att den verkställande myndigheten och den utfärdande myndigheten inte längre är skyldiga att komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande på grund av att de tidsfrister som anges i artikel 23 i rambeslutet har löpt ut.

67 Det är förvisso tydligt föreskrivet i artikel 15.1 i rambeslutet att den verkställande rättsliga myndigheten ska besluta, inom de tidsfrister som anges i rambeslutet, om en person ska överlämnas. Bestämmelsens ordalydelse räcker emellertid inte för att avgöra huruvida verkställandet av en europeisk arresteringsorder ska fullföljas sedan dessa tidsfrister löpt ut och, i synnerhet, huruvida den verkställande rättsliga myndigheten är skyldig att genomföra överlämnandet sedan de tidsfrister som

föreskrivs i artikel 23 i rambeslutet har löpt ut, och om denna myndighet därför måste komma överens med den utfärdande rättsliga myndigheten om en ny tidpunkt för överlämnande (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 34).

68 I detta hänseende understryker domstolen att det av domstolens fasta praxis framgår att principen om ömsesidigt erkännande, som utgör en ”hörnsten” i det rättsliga samarbetet, enligt artikel 1.2 i rambeslutet innebär att medlemsstaterna i princip är skyldiga att verkställa en europeisk arresteringsorder (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 36).

69 Med hänsyn till, dels, den centrala plats som skyldigheten att verkställa en europeisk arresteringsorder intar i det system som inrättas genom rambeslutet, dels att det i beslutet inte ges några uttryckliga angivelser om att skyldigheten skulle vara begränsad i tiden, kan den regel som stadgas i artikel 15.1 i rambeslutet inte tolkas så, att den medför att den verkställande rättsliga myndigheten – sedan de tidsfrister som föreskrivs i artikel 23 i rambeslutet har löpt ut – inte längre kan komma överens med den utfärdande rättsliga myndigheten om en ny tidpunkt för överlämnande eller att den verkställande medlemsstaten inte längre är skyldig att fullfölja verkställighetsförfarandet avseende en europeisk arresteringsorder (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 37).

70 Det kan dessutom konstateras att även om unionslagstiftaren uttryckligen har stadgat, i artikel 23.5 i rambeslutet, att utgången av de tidsfrister som anges i rambeslutets artikel 23.2–23.4 innebär att den eftersökte ska försättas på fri fot om vederbörande fortfarande kvarhålls i häkte, har unionslagstiftaren inte angett att utgången av dessa tidsfrister medför någon annan effekt, och har i synnerhet inte föreskrivit att det skulle frånta de berörda myndigheterna möjligheten att komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande i enlighet med artikel 23.1 i rambeslutet, eller att det skulle frånta den verkställande medlemsstaten skyldigheten att verkställa en europeisk arresteringsorder (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 38).

71 En tolkning av artikel 15.1 och artikel 23 i rambeslutet som innebär att den verkställande rättsliga myndigheten inte längre ska genomföra överlämnandet av den eftersökta personen, och därmed inte heller komma överens med den utfärdande myndigheten om en ny tidpunkt för överlämnande sedan de tidsfrister som anges i artikel 23 i rambeslutet har löpt ut, skulle dessutom kunna undergräva det mål om förenkling och påskyndande av det rättsliga samarbetet som eftersträvas genom rambeslutet. En sådan tolkning skulle nämligen kunna innebära att den utfärdande medlemsstaten tvingas utfärda en andra europeisk arresteringsorder för att möjliggöra att ett nytt förfarande för överlämnande genomförs inom de tidsfrister som rambeslutet stadgar (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 40).

72 Det följer av ovanstående att endast den omständigheten att de tidsfrister som anges i artikel 23 i rambeslutet har löpt ut inte är tillräcklig för att den utfärdande medlemsstaten ska fråntas sin skyldighet att fullfölja förfarandet för att verkställa en europeisk arresteringsorder och genomföra överlämnandet av den eftersökta personen. De berörda myndigheterna måste därför komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande (se, analogt, dom av den 16 juli 2015, Lanigan, C-237/15 PPU, EU:C:2015:474, punkt 42).

73 I en sådan situation följer det likväl av artikel 23.5 i rambeslutet att när de tidsfrister som anges i artikel 23 löpt ut ska den eftersökta personen försättas på fri fot om vederbörande fortfarande kvarhålls i häkte.

74 Mot bakgrund av det ovan anförda ska tolkningsfrågorna besvaras enligt följande:

— Artikel 23.3 i rambeslutet ska tolkas så, att i en sådan situation som den i det nationella målet ska den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande i enlighet med nämnda bestämmelse, då överlämnandet av den eftersökta personen, inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av samma bestämmelse, hindrats på grund av den eftersökta personens upprepade motstånd, såvitt dessa myndigheter inte hade kunnat förutse ett sådant motstånd och såvitt dess konsekvenser för överlämnandet inte hade kunde undvikas trots att nämnda myndigheter vidtagit all vederbörlig omsorg, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

— Artikel 15.1 och artikel 23 i rambeslutet ska tolkas så, att ovannämnda myndigheter fortsättningsvis är skyldiga att komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande för det fall att de tidsfrister som anges i artikel 23 har löpt ut.

Rättegångskostnader

75 Eftersom förfarandet i förhållande till parterna i det nationella målet utgör ett led i beredningen av samma mål, ankommer det på den hänskjutande domstolen att besluta om rättegångskostnaderna. De kostnader för att avge yttrande till domstolen som andra än nämnda parter har haft är inte ersättningsgilla.

Mot denna bakgrund beslutar domstolen (tredje avdelningen) följande:

Artikel 23.3 i rådets rambeslut 2002/584/RIF av den 13 juni 2002 om en europeisk arresteringsorder och överlämnande mellan medlemsstaterna, i dess lydelse enligt rådets rambeslut 2009/299/RIF av den 26 februari 2009, ska tolkas så, att i en sådan situation som den i det nationella målet ska den verkställande och den utfärdande rättsliga myndigheten komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande i enlighet med nämnda bestämmelse, då överlämnandet av den eftersökta personen, inom en tidsfrist på tio dagar efter det att en ny tidpunkt för överlämnande fastställts vid ett första tillfälle med stöd av samma bestämmelse, hindrats på grund av den eftersökta personens upprepade motstånd, såvitt dessa myndigheter inte hade kunnat förutse ett sådant motstånd och såvitt dess konsekvenser för överlämnandet inte hade kunde undvikas trots att nämnda myndigheter vidtagit all vederbörlig omsorg, vilket det ankommer på den hänskjutande domstolen att kontrollera.

Artikel 15.1 och artikel 23 i rambeslut 2002/584, i dess lydelse enligt rambeslut 2009/299, ska tolkas så, att ovannämnda myndigheter fortsättningsvis är skyldiga att komma överens om en ny tidpunkt för överlämnande för det fall att de tidsfrister som anges i artikel 23 har löpt ut.

Underskrifter